

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
АБАЙ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ЖӘНЕ ГЕОГРАФИЯ ИНСТИТУТЫ

Жаратылыстану және география
институты кеңесінде бекітілді
«27» 04. 2018 ж.
_____ К.Д. Каймулдинова

**6D060900-география мамандығы бойынша
қабылдау емтиханының
БАҒДАРЛАМАСЫ**

пәннің атауы:	1 пән	Географияның теориялық және әдіснамалық мәселелері
	2 пән	Ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жоспарлау
	3 пән	Географиядағы болжау және үлгілеу
	4 пән	География ғылымы тұрақты даму үрдісінде
	5 пән	Дүниежүзі елдерінің бәсекеге қабілеттілігінің географиялық негіздері
	6 пән	Ғылыми жобаларды басқару

Алматы, 2018

ГЕОГРАФИЯНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСНАМАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Географияның теориялық және методологиялық негіздері. География ғылымдарының жүйесі. Жалпы ғылымдағы және интеграциялық үрдістер. География ғылымдарының жалпы құрылымы мен тұтастығының мәселелері. Физикалық география-география ғылымдарының жаратылыстану қанаты (блогі),оның құрылымы мен құрамы.

Ғылыми білімнің деңгейлері: оқу. Экономикалық, әлеуметтік және саяси география- география ғылымдарының жаратылыстану блогі: картография, елтану,түйіскен ғылыми бағыттар геохимия, геоэкология, геоэкономика т.б. Ғылыми білімдердің деңгейлері (иерархиясы). Ілімдер, олардың мәнімен мазмұнын білдіретін мысалдар, заңдармен заңдылықтар.

Ғылыми білімнің деңгейлері: теориялар. Ілімдер. Жалпы ғылымдық ілімдер .Жалпы географиялық ілімдер. Физикалық-географиялық ілімдер. Әлеуметтік-экономикалық- географиялық ілімдер.Ғылыми теориялық деңгейлері. Жалпы ғылымдық теориялар. Жалпыгеографиялық теориялар.Физикалық географияның теориялары. Әлеуметтік-экономикалық географияның теориялары. Картографияның және географиямен шекаралас түйіскен ғылымдардың теориялары.

Ғылыми білімнің деңгейлері: концепция және гипотезалар. Ғылыми концепциялардың (тұжырымдардың) деңгейлері: концепциялар мен гипотезалар (болжамдар). Жалпыгеографиялық және физикалық географиялық концепциялары (тұжырымдар). Табиғатты пайдалану концепциялары (тұжырымдары). Әлеуметтік-экономикалық-географиялық концепциялар (тұжырымдар). Гипотезалар (болжамдар).

Мәселелік әдіс. Географияның ғылыми ілім жүйесіндегі орны. География ғылымының ішкі құрылымы географияның ғылыми ілім жүйесіндегі орны географияның дамуы мен мәселелерінің негізгі үдерістері, ғылымдағы мәселелік әдіс, ғылыми мәселелер түсінігі. Географияның әдіснамалық, методологиялық, ғылыми-әдістемелік және қолданбалы әдістері. Географияның-ашық ақпараттық жүйе, географияның философия, әлеуметтану, тарих, экономика, статистика, математика, информатика, кибернетика, экология, медицина, демография, биология, геология және басқа ғылымдармен байланысы.

Метатеоретикалық мәселелер. Ғылымдағы метатеоретикалық әдіс. Метатеорияның мәселелерінің талқыламалығы. Негізгі метатеоретикалық мәселелер: объект, пәні, мәні, мазмұны, міндеттері және қызметтерінің мәселелері, географияның ғылыми ілім жүйесіндегі орны мен оның қызмет етуінің тетіктері.

Географияның әдіснамалық мәселелері. Географияның жалпы әдіснамалық негіздері географиядағы кеңістік пен уақыт. Қоғамдық-географиялық зерттеулер әдістерінің мәселелері. Географиядағы «ерекшелік» және «заңдылық» санаттары.

Географияның гносеологиялық мәселелері. Қоғамдық географиялық таным үрдістері мен білімнің қалыптасуы. Негізгі және жеке қоғамдық географиялық заңдар, танымның теориялық және эмпириялық деңгейлері, танымның қалыптасу алгоритмі, ғылыми зерттеулер кезеңдер, ғылыми таным жолдары.

Географиялық зерттеулер әдістерінің мәселелері. Ғылыми әдістің ғылыми тәсілдерімен байланыстары. Қоғамдық географиялық зерттеулерге қолданылатын әдістер жүйесі. Жалпы ғылыми әдістер: жүйелік анализ және синтез, үлгілеу, формализация, идеализация. Аксиматико-гипотетика, дедуктивті әдістерді пайдаланудың келешігі. Болжау әдістері: математикалық әдістер мен компьютеризация ролі. Арнайы әдістер: картографиялық, баланстық, баламалы-ареал және далалық. Қоғамдық географиялық эксперимент. Қашықтық әдістерінің рөлінің артуы.

Географияның теориялық мәселелері. Қоғамды аумақты ұйымдастырудың теориялық әдістері. Қоғамды аумақты ұйымдастырудың иерархиялық әдістері. Табиғат

пен қоғам байланысының әлеуметтік географиялық аспектілері. Ландшафт туралы ілімнің қазіргі мәселелері. Ресурсты сақтау мәселелері. Экономикалық-экологиялық аудандардың қалыптасу мәселелері. Табиғи ресурстық потенциалды экономикалық бағалау мәселелері. Адамдар өмір сүретін экономикалық-экологиялық ортаның әлеуметтік бағалау мәселелері. Экологиялық мәселелер және оларды шешу жолдары. Қоғамдық географиялық байланыстар мен қатынастар мәселелері.

Географияның қолданбалы мәселелері. Қолданбалы зерттеулер маңызы. Географияның өзекті мәселелерді шешудегі рөлі. Саяси және экологиялық мәселелер. Экономикалық және демографиялық мәселелер. Азық-түлік және энергетикалық мәселелер. Географиялық білім беруді жетілдіру жолары.

Әлеуметтік және экономикалық география құрылымының мәселелері және жіктеу әдістері. Әлеуметтік және экономикалық география - күрделі ғылыми пәндер жүйесі. Ю.Г.Саушкин, Б.Н.Семевский, А.М.Колотиевский, А.Т.Вашенко және т.б. интеграция және дифференциация үрдістері. Әлеуметтік және экономикалық география құрылымындағы «өсу нүктесі». Теоретизация, теория және теориялық география мәселелері, ғылыми мектептер мәселелері. Географиялық талқылаулар. Географтардың халықаралық ақпаратпен алмасу және халықаралық ынтымақтастық мәселелері.

Геосум геокеністігіндегі қоғам және табиғаттың өзара байланысу мәселелері. Әдіснамалық мәселелер. Географиялық тәсілдер. Геосум және социум табиғи әлемі. Әлеуметтік биосфералық концепция және табиғи ландшафт концепциясы. Әлеуметтік биосфералық деңгей. Ноосфералық өркениеттің аймақтық деңгейі. Табиғи ортаны оңтайландыру мәселелері. Өзекті мәселелер және география. Өзекті экологиялық катастрофа.

Табиғи және техногендік әрекеттер тәуекелдігінің концепциясы. Табиғат пен қоғамның абиотикалық, биотикалық, биокостық, әлеуметтік-техногендік және рухани компоненттері. Адамзаттың қоршаған ортамен қарым-қатынасының мәселелері. Эволюциялық-кеңестіктік тәсіл. Табиғи және басқа да тәуекелдерді туындататын факторлар. Табиғи қауіптілік географиясы. Техногендік қауіптілік географиясы.

Емтихан сұрақтары

1. Ғылым салаларының қалыптасуы, географияның ғылым саласы ретінде дамуы жалпы сипаттама беру
2. Жалпы географиялық тұжырымдар: қоршаған ортаны мониторингілеу тұжырымдамасын түсіндіру
3. Географияны техникаландыру, мысал келтіру
4. Географиялық ғылыми білімнің иерархиясы
5. Географиялық модернизацияны (заманға сәйкес жаңғырту) түсіндіру
6. «Географиялық ғылымның дамуындағы идеологиялық және номететикалық тәсілдер» мазмұнына сипаттама беру
7. Географиялық зерттеулерді экологияландыру мен ғаламдандыру
8. Географиялық заңдар мен заңдылықтар, мысалмен сипаттау
9. ӘҒБ-ң қалыптасуына бір-бірімен тығыз байланысты әрі бір-біріне қайшылық келтіретін саралану мен кіріктірілу процесіне талдау жасау
10. Жалпы ғылыми ілімге сипаттама беру
11. Қазіргі географияның қалыптасуына үлес қосқан ғалымдардың (Н.Н.Баранский, В.В.Докучаев) теорияларына, заңдылықтарына, тұжырымдарына, еңбектеріне талдау жасау
12. «Ғылыми әдіс – эмпирикалық және теориялық әдістерді түсіндіру
13. Жалпы географиялық ілім

14. Қазіргі географияның қалыптасуына үлес қосқан ғалымдардың (П.П.Семенов-Тянь-Шанский, А.И.Воейков) теорияларына, заңдылықтарына, тұжырымдарына, еңбектеріне талдау жасау
15. «Геожүйе», «геомер» ұғымдарының мәні
16. Физикалық географиялық ілім түсініктеме беру
17. А.М.Колотиевскийдің географиялық ғылым шеңберінде ұсынған әлемнің ғылыми бейнесін сипаттау
18. Географиялық ғылыми тілге жалпы сипаттама беру, мысал келтіру
19. Әлеуметтік-экономикалық география ілімдері
20. Қазіргі географияның қалыптасуына үлес қосқан ғалымдардың (Л.С.Берг, И.Тюнен, А.Вебера, А.Леш, В.Кристаллер) теорияларына, заңдылықтарына, тұжырымдарына, еңбектеріне талдау жасау
21. Аэроғарыштық (қашықтық) әдістер, мысал келтіру
22. Картография саласының ілімдері
23. «Геоотоп», «геохор» ұғымдарының мәні
24. Географиядағы экологиялық тәсіл, мысал келтіру
25. Жалпыгеографиялық тұжырымдар: геотехникалық жүйелер тұжырымдамасы
26. Әлемнің ғылыми бейнесі туралы ұғымның мәнін түсіндіру
27. Саяси географияға сипаттама беру, мысал келтіру
28. Әлемнің жалпы ғылыми бейнесін сипаттау
29. Әлеуметтік-экономикалық тұжырымдар: орналастырудың біртұтас жүйесі тұжырымдамасы
30. Геофизикалық әдістер, мысал келтіру
31. Әлемнің географиялық бейнесін сипаттау
32. Физикалық географияның морфокұрылымдық тұжырымдамасы
33. Географиядағы конструктивті тәсіл, мысалы келтіру
34. Физикалық географиялық әдістерге сипаттама беру
35. Табиғатты пайдалану тұжырымдары: табиғи-ресурстық потенциал
36. «Географиялық мәдениет» ұғымының мәні
37. Физикалық географиялық әдістерге сипаттама беру
38. География ғылымдарының зерделеу ауқымына сипаттама беру
39. Қазіргі географияның қалыптасуы
40. География ғылымдарының жүйесі
41. Жер шары ландшафтысына адам әрекетінің әсері
42. Жалпы географиялық әдістер – сипаттау әдісі, мысал келтіру
43. Ғылым салаларының қалыптасуы, географияның ғылым саласы ретінде дамуы
44. Экономикалық-географиялық орны туралы ілім
45. Жаңа заман географиясы
46. Географиялық еңбек бөлінісі туралы ілім және оның категориялары
47. Геобейнелеу теориялары
48. Салыстырмалы-географиялық әдістер, мысал келтіру
49. Географияның жаратылыстану пәндерімен өзара байланысы
50. Өндіріс күштерін орналастыру теориясы – В.Кристаллер теориясы
51. Үлгілеу (модельдеу) әдістері, мысал келтіру
52. Шаруашылық пен қоғамды аумақтық ұйымдастыру туралы ілім
53. Географиялық картографияның теориялары
54. Математикалық әдістер, мысал келтіру
55. Қазіргі географиялық ғылымның даму ерекшеліктері
56. Картографиялық тұжырымдар
57. «Географиялық мәдениет» ұғымының мәнін түсіндіру
58. Географиялық ландшафтар туралы ілім
59. Жалпы географиялық тұжырымдар: географиялық сараптау тұжырымдамасы.

60. Географияны химияландыру, мысал келтіру
61. Жалпы географиялық әдістерге сипаттама беру
62. Қазіргі географиялық ғылымдардың даму тенденциялары
63. Географиялық ұғымдар мен терминдер
64. Географиялық болжамдар, материктер дрейфі туралы болжамдар
65. Биосфера және ноосфера туралы ілім
66. Картографиялық әдістер, мысал келтіру
67. Географиялық қабықты жүйелі танудағы физикалық-географиялық қағидалар
68. Өндіріс күштерін орналастыру теориясы – А.Вебер теориясы
69. «Геосаясат» ұғымының мәні
70. Дүние жүзінің шаруашылық теориясы
71. Нарықтық экономиканың "ұзын толқындар" теориясы – Н.Д.Кондратьев теориясы
72. «Географиялық ойлау» ұғымының мәні
73. Географиялық білімді қолдану салалары
74. Палеогеографиялық әдістер
75. Географияны биологияландыру, мысал келтіру
76. Физикалық географиялық әдістерге жалпы сипаттама беру
77. Өлеуметтік-экономикалық тұжырымдар: дүниежүзілік қалалар тұжырымдамасы
78. Географияны математикаландыру, мысал келтіру

Әдебиеттер

Негізгі:

1. Анучин В.А. Теоретические основы географии. – М: Мысль,1972
2. Анучин В.А. Теоретические проблемы географии. – М: Мысль,1960
3. Баранский Н.Н. Экономическая география .Экономическая картография.– М.: Географгиз,1956
4. Баранский Н.Н. Научные принципы географии : Избранные труды. – М.: Мысль. 1980
5. Бунге В. Теоретическая география. – М.: Прогресс,1967
6. География в системе наук . Л.: Наука, 1987
7. Григорьев А.А. Закономерности развития и строения географической среды . – М.: Мысль, 1966
8. Забелин И.М. Физическая география в современном естествознании. – М.: Наука, 1978
9. Забелин И.М. Теория физической географии М.: Географгиз,1959
10. Колосовский Н.Н. Теория экономического районирования. – М.: Мысль, 1969
11. Максаковский В.П. Географическая культура . – М.: Владос,1998
12. Саушкин Ю.Г. Экономическая география: история, теория,методы,практика. – М.:Мысль, 1973
13. Хаггерт П. География : Синтез современных знаний. –М.: Прогресс, 1979
14. Харвей Д. Научные объяснение в географии. – М.: Прогресс, 1974
15. Мукитанов Н.К. Методологические проблемы теоритизации географии. – Алма-Ата : Наука,1979

Қосымша:

1. Анучин В.А. Основы природопользования . Теоретический аспект. – М.: Мысль,1978
2. Бромлей Ю.В. Очерки истории этноса. – М.: Наука, 1983.
3. Географические Науки и районная планировка 11 Вопросы географии. – М. : Мысль, 1980. -№113
4. Герасимов И.П. Конструктивная география: Избранные труды . – М.: Наука, 1996

5. Дугин А.Г. Основы геополитики . Геополитическое будущее России. – М.: Арктогея, 1997.
6. Забелин И.М. Очерки истории географической мысли в СССР.1917-1945. -М: Наука, 1989.
7. Иваничка К. Сациально-экономическая география.-М:Прогресс,1987.
8. Изард У. Методы регионального анализа:введение в науку о регионах.-М: Прогресс, 1966.
9. Исаченко А.Г. Развитие географических идей.-М:мысль,1971.
10. Калесник С.В. Общие географические закономерности Земли. -М: Мысль,1970.

ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ЖОСПАРЛАУ

Ғылымның теориялық және әдіснамалық негіздері. Ғылым табиғат, қоғам және ақыл-ой жөніндегі білімнің тарихи қалыптасқан жүйесі ретінде. Ғылыми танымның мәні. Білім жүйесі мен ғылыми қызметтің элементтері: түсініктер, түсінік аппараты, ғылыми заң, теория, ғылыми проблема, гипотеза, идея. Заң - теориялық білімді талдаудағы басты категория. Ғылыми теория зерттеу нысанының заңдылықтары мен маңызды байланыстары жөнінде біртұтас ұғым беретін ғылыми білімнің ұйымдасуының ең жоғарғы үлгісі ретінде. Ғылыми проблеманың сапалық ұстанымдары: қоректілігі, өзектілігі, құндылығы, шынайылығы. Гипотеза тәжірибеге алып баратын, ғылыми негізделген болжам ретінде. Гипотезалардың негізгі түрлері. Ғылыми идея туралы түсінік.

Ғылыми зерттеу қызметін ұйымдастырудың практикалық негіздері. Ғылыми зерттеулерді жоспарлау мен ұйымдастырудың практикалық және қолданбалы негіздері. Эксперимент базасы туралы түсінік. Ғылымның практикамен байланысы. Ғылым нәтижелерін практикада қолдану. Іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру мен жоспарлау. Жоғары оқу орындарында ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру. Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге мемлекеттік тапсырыс (грант) беру жүйесі. Ғылыми лабораториялар мен ғылыми-өндірістік бірлестіктердің қызметі.

Инновациялық ғылыми технологиялар. Ғылыми танымның қазіргі әдістері. Географиялық зерттеулерде геоақпараттық жүйелер технологиясын пайдалану. Ғарыштық түсірілімдерді географиялық маңызы. Ғарыштық түсірілімдерді бажайлау (дешифровка) жасау. Ғылыми зерттеулердегі мультимедиялық технологиялар. Ғылыми-техникалық ақпарат базасын толықтыруда ғаламдық ресурс жүйелерінің маңызы. Технологиялық парктер: құрылымы, ұйымдастыру және қызмет ету ерекшеліктері. ҚР технопарктері және олардың қызметі.

Ғылыми–зерттеу жұмыстарын жоспарлау және ұйымдастыру ұйымдар кезеңдері. Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастырудың негізгі кезеңдері. Зерттеу мақсаты мен міндеттерін анықтау. Ғылыми проблеманың теориясы мен зерттеу әдістемесімен танысу. Зерттеу нысанын ажырату. Зерттеу нәтижесінде алынған мәліметтердің шынайылығын, біртектілігін, салыстыруға болатындығын және толыққандылығын бағалау. Алынған мәліметтерді әртүрлі әдістер көмегімен, соның ішінде статистикалық-математикалық, өңдеу және талдама жасау. Қорытындылау мен ұсыныстар жасау кез келген ғылыми зерттеудің қорытынды кезеңі ретінде. Қорытындылар мен ұсыныстардың ғылыми негізделуі. Зерттеу нәтижелерін ресімдеу. Ғылыми есепті дайындау.

Қазақстан Республикасында ғылыми кадрларды даярлау жүйесі. ҚР ғылыми мекемелер мен ұйымдар. ҚР Ұлттық ғылым академиясының құрылымы мен қызметі. Ғылымның жеке салалары бойынша ғылыми-зерттеу орталықтары. Ғылыми-зерттеу институттары мен жоғары оқу орындары. Ғылыми-өндірістік бірлестіктер. Тәжірбиелік-конструкторлық мекемелер. Жоғары оқу орындарында білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын (ҒЗЖ) ұйымдастыру. Магистратура мен докторантурада ғылыми қызметкерлерді дайындауды ұйымдастырудың ерекшеліктері. Ғылыми және ғылыми-

педагогикалық қызметкерлерді жоспарлы түрде дайындау және мемлекеттік аттестациядан өткізу. ҚР ғылыми атақтар мен дәрежелер.

Ғылыми ақпарат және ақпаратты іздестіру жолдары. Бастапқы мәліметтерді жинақтау. Ғылыми ақпарат алынатын дерек көздері. Бастапқы дерек көздерімен жұмыс. Алфавиттік және жүйелік каталогтар. Басылымдардың түрлері: ресми, ғылыми, оқу және анықтамалық. Ресми ғылыми ақпарат көздерімен жұмыс істеудің ерекшеліктері. Ғылыми ақпарат көздерінің библиографиясын құрастыру. Ғылыми ақпаратқа талдама жасау. Ақпарат іздестіру бағдарламалары. Ғылыми ақпаратты іріктеудің ерекшеліктері.

Ғылыми жұмыстардың түрлері. Хабарлама. Реферат. Баяндама. Курстық және дипломдық жұмыстар. Диссертация. Ғылыми жұмыстардың мазмұндық ерекшеліктері және оларды рәсімдеу. Ғылыми зерттеулер нәтижелерін жариялау. Ғылыми басылымдар. Баяндама тезистері. Монография. Ғылыми көпшілік басылымдар. Оқулықтар.

Географиялық зерттеулерді ұйымдастыру әдістемесі. География ғылымдары саласында ғылыми зерттеулерді ұйымдастырудың негізгі кезеңдері.

Емтихан сұрақтары

1. Түсінік және термин. Оларға қойылатын талаптар
2. Ғылыми заң – ғылым жүйесінің маңызды элементі
3. Ғылыми танымның элементтері
4. Ғылыми проблема және оның сапалық критерийлері
5. ҚР ғылыми мекемелердің дамуы
6. «Ғылыми мекеме» және «Зерттеу университеті» ұғымдары және олардың қызметі
7. Теория мен практиканың өзара байланысы
8. Магистрлік диссертация және оған қойылатын талаптар
9. Бастапқы мәліметтерді жинақтау
10. Ғылыми эксперимент
11. Ғылыми ақпаратты талдау
12. Жоспарлы негізде ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру
13. Қазақстан Республикасында ғылыми кадрларды дайындау жүйесі
14. Ғылыми есеп және оның құрылымдық бөліктері
15. ЖОО-дағы ғылыми жобаларды жіктеу
16. Іргелі және қолданбалы жобалар
17. Географиялық ақпараттық жүйелердің қызметі
18. Ғылым жүйесінің құрылымы
19. Ғылыми гипотеза және оның деңгейлері
20. Ғылыми жұмыстардың түрлері
21. ҚР ғылыми атақтар мен дәрежелер
22. Теориядан практикаға өту әдіснамасы
23. Диссертация тақырыбының өзектілігін, мақсаты мен міндеттерін анықтау
24. Ғылыми ақпарат алынатын дерек көздері
25. Далалық зерттеулерді жоспарлау
26. Ғылыми ақпаратты өңдеу технологиясы
27. Грантты негізде ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру
28. Қазақстандағы ғылыми зерттеулердің басым бағыттары
29. Ғылыми есепті рәсімдеу талаптары мен нормативтері
30. ЖОО-да ғылыми жобаларды іске асырудың ерекшеліктері
31. Жобаларды басқарудың негізгі аспектілері
32. Деректерді жинақтап, деректер базаларын жасау
33. Ғылымның даму факторлары
34. Географиядағы жалпы әдістер және оларды пайдалану мүмкіншіліктері
35. Географиядағы арнайы әдістер және оларды пайдалану мүмкіншіліктері

36. Ғылыми ұйымдар мен ЖОО-да ғылыми кадрларды дайындау
37. Зерттеу жұмысының әдіснамалық негіздерін айқындау
38. Басылымдардың түрлері: ресми, ғылыми, оқу және анықтамалық Географияның қолданбалы салалары және олардың дамуы
39. Далалық зерттеулерді жүргізу
40. Ғылыми мақаланың құрылымы мен мазмұны
41. Ғылыми жобалардың өтінімін құрастыру
42. Қазақстандағы ғылыми зерттеулердің басым бағыттары: энергетика
43. Анализ және синтез, олардың түрлері мен маңызы
44. Географиядағы біртұтастылық принципі
45. Деңгейі бойынша жоба түрлері: жоба, бағдарлама, жүйе
46. Географиялық ақпараттық жүйелер (ГАЗ) қызметі
47. Ғылыми білім элементтері
48. Географиядағы детерминизм принципі
49. Географиядағы жеке әдістер және оларды пайдалану мүмкіншіліктері
50. ҚР «Ғылым туралы» Заңының негізгі мазмұны
51. Географияның қолданбалы аспектілері мен байланыстары
52. Қорытындылар мен ұсыныстардың ғылыми негізделуі
53. Ғылыми ақпарат көздерінің библиографиясын құрастыру және оның маңызы
54. Бақылау, мониторинг, эксперимент нәтижелерін пайдалану
55. Ғылыми жарияланымға қойылатын талаптар
56. Жоба концепциясын жасау
57. Ғылымның негізгі түсініктері
58. Жер туралы ғылымдар саласында ғылыми жобалар әзірлеу мен ұсынудың ерекшеліктері
59. Ғылыми жұмыстардың түрлері
60. Инновациялар және география
61. ГАЗ ұғымы мен оның анықтамаларының мәні
62. Диссертация тақырыбы бойынша ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру жоспарының сызба-үлгісін құрастыру
63. Зерттеу тақырыбы мысалында ғылыми әдебиеттерге шолу жасау, оларға сілтеме беру әдістемесін көрсету
64. Дәстүрлі географиялық зерттеу әдістері
65. Жоғары оқу орындарында білім алушылардың (студенттердің, магистранттардың) ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру
66. Геоақпараттық картографияның мүмкіншіліктерін географиялық зерттеулерде пайдалану
67. Диссертация тақырыбының өзектілігін негіздеу, мақсатын, міндеттерін анықтау
68. Ғылыми ақпарат іздестіру бағдарламалары
69. Эксперимент, маңызды ерекшеліктері және түрлері
70. Зерттеу нәтижелерін қорытындылау және жариялау
71. Жоба концепциясын негіздеу
72. Қазақстандағы географиялық зерттеулердің басты бағыттары
73. Географиядағы арнайы зерттеу әдістерін зерттеу саласы бойынша қолдану мүмкіндіктері
74. ЖОО-да ғылыми-зерттеу жобаларды жүзеге асыру міндеттері
75. Күрделілігі бойынша жоба түрлері (қарапайым, ұйымдастырылуы күрделі, техникалық күрделі, ресурстық жағынан күрделі, кешенді-күрделі)
76. Бастапқы деректерді өңдеу әдістемесі
77. Ғылыми проблема, оның сапалық ұстанымдары
78. «Ғылыми теория» ұғымы және таңдау бойынша теория немесе концепцияның дамуына талдау жасау

79. Географиядағы үлгілеу әдісі
80. Қазақстандағы ғылыми жобалардың негізгі түрлері, ерекшеліктері
81. Зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру кезеңдері
82. Магистрлік диссертацияны ресімдеудің негізгі ережелері
83. Ғылыми шараларды (дөңгелек үстел, конференция, семинар) ұйымдастыру және өткізу әдістемесі
84. География ғылымының таңдап алынған саласындағы зерттеулердің практикалық маңызына талдау жасау
85. Ғылыми ақпаратқа талдама жасаудың басты принциптері
86. Инновациялардың дамуының негізгі кезеңдері: шетелдік тәжірибе
87. Ғылыми жұмысты құрылымдау
88. Білім алушылардың ғылыми жобаларын негіздеу және жетекшілік жасау
89. Ғылыми еңбектер негізінде конспект дайындау әдістемесі
90. Ғылыми зерттеулердегі мультимедиялық технологиялар

Әдебиеттер

Негізгі:

1. Организация, формы и методы научных исследований: учебник /А.Я. Черныш, Н.П. Багмет, Т.Д. Михайленко, Е.Г. Анисимов, И.В. Глазунова, Н.Г. Липатова, Ю.И. Сомов. - М.: Изд-во Российской таможенной академии, 2012. - 320 с.
2. Голубчик М.М. и др. Теория и методология географической науки: учебное пособие. - М.: ВЛАДОС, 2013. – 463 с.
3. Әлжанова Н.Ш. Жобаларды талдау: оқу құралы. - Алматы: Қазақ университеті, 2012.-163 б.

Қосымша:

1. Каймулдинова К.Д. Қазіргі дүние географиясы. Жоғары оқу орындарына арналған оқулық. — Алматы, 2011. – 333 б.
2. Новиков Д.А., Суханов А.Л. Модели и механизмы управления научными проектами в ВУЗах. - М.: Институт управления образованием РАО, 2005. – 80 с.
3. Францифоров Ю.В., Павлова Е.П. От реферата к курсовой, от диплома к диссертации - М: Книга сервис, 2003. - 128 с.
4. Кузьбожев Э.Н., Козьева И.А., Световцева М.Г. Экономическая география и регионалистика (история, методы, состояние и перспективы размещения производительных сил): учебное пособие. – М.: Высшее образование, 2007. – 540 с.
5. Н.М. Светлов, Г.Н. Светлова. Информационные технологии управления проектами: Учебное пособие. М.: ФГОУ ВПО РГАУ–МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. - 144 с.
6. Концепция развития проектного менеджмента в Республике Казахстан на 2010 – 2020 годы. – Астана, 2010
7. Локк Д. Основы управления проектами. Перевод с англ. – М.: НИППО, 2004. – 253 с.
8. Richard D. Jarrard. Scientific methods: an online book: Dept. of Geology and Geophysics, University of Utah, 2011.

Интернет көздері

1. <http://www.educontrol.kz/>
2. <http://www.edu.gov.kz/>
3. <http://www.pmtoday.ru/>
4. <http://pmt.kz/>
5. <http://nauka.kz/>

ГЕОГРАФИЯДАҒЫ БОЛЖАУ ЖӘНЕ ҮЛГІЛЕУ

Модель – географиялық зерттеу әдісі. Үлгілердің түрлері: логикалық, физикалық, математикалық, имитациялық үлгілер. Тюнен үлгісі. Сипаттаушы, түсіндіруші үлгілер.

Географиядағы математикалық үлгілеудің мәні. Қазіргі заманғы географияның математикалануы. Математикалық-географиялық үлгілеудің кезеңдері

Статистикалық-математикалық үлгілерді ақпаратпен қамтамасыз ету. Рангтерге жіктеу әдістемесі. Матрицаны өңдеу. Жіктеу үлгілері. Географиялық деректер матрицасын жасау.

Географиялық болжаудың түрлері. Географиялық болжаудың өзара байланысқан кезеңдері. Географиялық болжаудың жіктемесі. Болжамдарды аспектілік белгілері бойынша жіктеу

Қоршаған орта өзгерістерін болжау концепциялары. Географиялық ахуал концепциясы. Аумақ пен аумақтық ресурстар концепциясы. Аудандастыру міндеттеріне қатысты үлгілер.

Елді мекендерді үлгілеу заңдылықтары. Елді мекендерді орналастыру схемасы.

Елді мекендердің кеңістік орналасу үлгілері. Қалалар орналасуының мінсіз үлгілері. А. Леш, Лоури, Кристаллер, Дж.Кольба үлгілері

Қалалардың құрылымдық үлгілері. Қалалардың зоналануы. Қала аумақтарының негізгі кеңістіктік үлгілері. Қалалардың функционалды зоналары және олардың орналасу үлгілері. Қала халқы тығыздығын үлгілеу.

Географиядағы торлық үлгілер. Елді мекендер иерархиясы. Ципф ережесі. Вебер үлгісі. Шеффленің гравитациялық үлгісі

Өнеркәсіпті орналастыру инерциясы және оның көшіп-қонуы. Тинберген үлгісі. Өнеркәсіпті орналастыру факторлары. Рикардоның салыстырмалы басымдылық заңы. Тинбергеннің өнеркәсіпті орналастыру үлгісі.

Мультипликатор үлгісі. Инновациялар диффузиясы. Р.Канның мультипликатор ұғымы. Мультипликатор үлгісі. Инновациялар диффузиясының кеңістікте таралу типтері.

Ауыл шаруашылығының кеңістік үлгілері Ауыл шаруашылығы өндірісін құрылымдық тұрғыдан үлгілеу. Блок-сызбалар. Карталар.

Ауыл шаруашылық әлеуетіне факторлық талдау. Агроклиматтық карталар. Ауыл шаруашылығы дамуының факторларын үлгілеу. Ауыл шаруашылық жүйелердің үлгілері

Табиғи жүйелерді үлгілеудің теориялық негіздері. Физикалық-географиялық зерттеулердегі үлгілеу міндеттері. Редукциялау және интеграция принциптері. Вербалды, графикалық, матрицалық үлгілер.

Физикалық географиядағы баланстық және иерархиялық үлгілер. Корреляциялық талдау. Факторлық талдау. Баланстық үлгілер. Геожүйедегі иерархиялық байланыстарды үлгілеу.

Табиғи факторларды бағалау мен болжаудың принциптері. Функциялық, даму, эволюция, апатты және қалпына келу сукцессиялары. Тренд – жалпы бағыт, тенденция.

Емтихан сұрақтары

1. Үлгілеу географиялық зерттеу әдісі ретінде
2. Үлгілердің негізгі түрлері
3. Иоганн Генрих фон Тюнен жасаған үлгілер
4. Қазіргі заманғы географияның математикалануы
5. Математикалық-географиялық үлгілеудің кезеңдері
6. Географиялық объект сипаттамасын ақпараттық үлгілер арқылы көрсету
7. Рангтерге жіктеу әдістемесі және оның географиялық зерттеулердегі маңызы
8. Географиялық деректер матрицасын жасау

9. Географиялық болжаудың өзара байланысқан кезеңдері
10. Географиялық болжаудың жіктемесі
11. Табиғат ресурстары даму факторы ретінде
12. Қауіпті және қолайсыз табиғат құбылыстарын жіктеу
13. Географиядағы болжау принциптері
14. Өсімдік жамылғысының өзгерістерін географиялық болжау негізінде зерттеу
15. Қазақстандағы мұздықтардың динамикасын географиялық болжау
16. Таңдап алынған ел (аймақ) мысалында елді мекендердің кеңістік орналасуын үлгілеу
17. Елді мекендердің орналасу үлгілері: біркелкі, агломерациялық және сызықтық
18. Шахматтық, радиалды-сақиналық, сызық тәрізді үлгілердің ерекшеліктері
19. Жұлдыз, жапырақ тәрізді және ретсіз үлгілердің сипаттамалары
20. Елді мекендер иерархиясы мен Ципф ережесі, оның қолданбалы маңызы
21. Шеффленің гравитациялық үлгісі
22. Мультипликация эффектісі және мультипликатор үлгісі
23. Демографиялық процестерді үлгілеу (нақты мысалдар негізінде сипаттау)
24. Вербалды, графикалық, матрицалық үлгілер
25. Баланстық үлгілер
26. Геоморфологиялық карталардың мазмұндық жүктемесі
27. Климаттық карталардың мазмұндық жүктемесі
28. Геологиялық және тектоникалық карталардың мазмұндық жүктемесі
29. Гидрографиялық объектілерді үлгілеу әдістемесі және болжау
30. Рекреациялық объектілерді үлгілеу әдістемесі
31. Ғылыми зерттеулерде үлгілерді пайдалану (диссертация тақырыбы мысалында)
32. Географиядағы үлгілеудің таңдаған сала бойынша ерекшеліктері
33. Табиғи ортадағы айналымдар және оларға адам ықпалын болжау
34. Географиялық процесстерді үлгілеудегі ГАЖ мүмкіндіктері
35. Болжамдарды аспектілік белгілері бойынша жіктеу
36. Географиялық болжауды жетілдіру жолдары
37. Географиялық ахуал концепциясы
38. Аумақ пен аумақтық ресурстар концепциясы
39. Табиғи ортаны өзгертетін антропогендік әрекет түрлері
40. Қоршаған орта мониторингі және оның деңгейлері
41. Қазақстанның аймақтарындағы (таңдау бойынша) табиғи орта өзгерістері
42. Географиялық болжаудың климат өзгерістерін зерттеудегі маңызы
43. А. Леш, Лоури, Кристаллер, Дж.Кольба үлгілері
44. Қалалардың функционалды зоналарын үлгілеу (таңдап алынған қала мысалында)
45. Альфред Вебердің үлгісі және оның мәні
46. Өнеркәсіпті орналастыруға қатысты алғашқы үлгілер (Адам Смит, Давид Рикардо) және олардың маңызы
47. Тинберген үлгісі және оның мәні мен маңызы
48. Экономикалық географиядағы диффузиялық үлгілер
49. Инновациялар диффузиясының кеңістікте таралу типтері
50. Физикалық-географиялық зерттеулердегі үлгілеу міндеттері
51. Картографиялық үлгілер мен профильдер
52. Физикалық географиядағы корреляциялық талдау және үлгілеу
53. Физикалық географиядағы факторлық талдау және үлгілеу
54. Геожүйедегі иерархиялық байланыстарды үлгілеу
55. Физикалық-географиялық үлгілерді болжау жасауға пайдалану
56. Геожүйелерді үлгілеу принциптері, мысалдар арқылы түсіндіру
57. Табиғи апаттарды болжау мен картографиялық үлгілеудің маңызы
58. Географиялық ақпараттық жүйелер және үлгілеу
59. Сейсмикалық жағдай мониторингі және болжау жасау

60. Климат өзгерістеріне болжау жасаудың маңызы
61. Географиялық ақпарат негізінде блок-сызба құрастырып, оларға түсінік беру
62. Диссертация тақырыбы бойынша Microsoft Word бағдарламасында құрастырылатын үлгілер
63. Таңдау бойынша алған елдерді көрсеткіштері бойынша рангтерге жіктеу
64. Ғылыми зерттеулерде математикалық үлгілеуді пайдалану
65. Диссертация мысалында деректерді математикалық өңдеуге сипаттама беру
66. Сандық деректер негізінде карталар құрастыру әдістемесін сипаттау
67. Шетел (таңдау бойынша) қалалары мысалында Шеффленің гравитациялық үлгісін жасау
68. Қалалар иерархиясын Ципф ережесі негізінде үлгілеу
69. Алматы қаласы мысалында жер нарығын үлгілеу әдістемесін сипаттау
70. Белгілі бір аумақтағы (таңдау бойынша) көлік қатынасы мен көлік тораптарын үлгілеу
71. Қызмет көрсету (таңдап алынған сала мысалында) саласын жүйелі үлгілеу
72. Географиялық қабықтағы макроайналымдарды зат айналымы мысалында үлгілеу
73. Географиялық қабықтағы макроайналымдарды үлкен және кіші су айналымдары мысалында үлгілеу
74. Табиғи жүйе ретінде көлді үлгілеу: элементтер, байланыстар, факторлар, салдарлар
75. Табиғи жүйе ретінде өзенді үлгілеу: элементтер, байланыстар, факторлар, салдарлар
76. Табиғи жүйе ретінде таудағы биіктік белдеулікті үлгілеу
77. Табиғи-антропогендік жүйе ретінде шағын аумақты үлгілеу: элементтер, байланыстар, факторлар, салдарлар
78. Болжау түрлерін немесе кезеңдерін көрсететін блоктық үлгілер жасау әдістемесі: нақты үлгі құрастыру негізінде түсіндіру
79. Табиғи объектілер бойынша жүйелік құрылымды бейнелейтін блоктық үлгіні құрастыру: нақты үлгі құрастыру негізінде түсіндіру
80. Табиғи процесстер бойынша блоктық үлгіні құрастыру: нақты үлгі құрастыру негізінде түсіндіру
81. Нақты мысал негізінде профиль құрастыру әдістемесін кезеңдер бойынша түсіндіру
82. Географиялық қабықтағы зоналылық заңдылықтарды: нақты үлгі құрастыру негізінде түсіндіру
83. Географиялық қабықтағы ырғақтылық заңдылықтарды үлгілеу: нақты үлгі құрастыру негізінде түсіндіру
84. Географиялық қабықтағы біртұтастық заңдылықтарды үлгілеу: нақты үлгі құрастыру негізінде түсіндіру
85. Көші-қон процесстерін үлгілеу (нақты мысалдар негізінде сипаттау)
86. Демографиялық процесстерді үлгілеу (нақты мысалдар негізінде сипаттау)
87. Сыртқы сауда (экспорт, импорт) бағыттары мен ағындарын үлгілеу
88. Экономикалық процесстерді диффузиялық үлгілер арқылы көрсету (нақты мысалдар негізінде сипаттау)
89. Қара металлургия мысалында өнеркәсіпті орналастырудың кеңістік үлгісін жасау
90. Химия өнеркәсібі мысалында өнеркәсіпті орналастырудың кеңістік үлгісін жасау

Әдебиеттер

Негізгі:

1. Маликов Р. Ф. Основы математического моделирования. Учебное пособие для вузов. – М., 2010 – 368 с.

2. Каймулдинова К.Д. Қазіргі дүние географиясы. Жоғары оқу орындарына арналған оқулық. – Алматы, 2011. – 333 б.
3. Плотинский Ю.М. Модели социальных процессов: Учебное пособие для высших учебных заведений. - Изд. 2-е, перераб. и доп. - М.: Логос, 2011.-296 с

Қосымша:

1. Замятин Д.Н. Культура и пространство. Моделирование географических образов. - М.: Знак, 2006. - 486 с.
2. Гусев Е.М. Моделирование тепло- и влагообмена поверхности суши с атмосферой - М.: Наука, 2010. - 326 с.
1. Голубчик М.М. и др. Теория и методология географической науки: учебное пособие. - М.: ВЛАДОС, 2005. – 463 с.
3. Гусева Е.Н. Экономико-математическое моделирование. Учебное пособие. – С., Флинта, 2011. – 216 с.
4. Капралов Е.Г., Кошкарев А.В., Тикунов В.С.и др. Геоинформатика. Кн. 2: учебник для студ. высш. учеб. заведений / под ред. В.С. Тикунова. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 384 с.
5. <http://www.educontrol.kz/>
6. <http://www.pmtoday.ru/>

ГЕОГРАФИЯ ҒЫЛЫМЫ ТҰРАҚТЫ ДАМУ ҮРДІСІНДЕ

Тұрақты даму – заманның объективті талабы. Қоршаған орта мен оның дамуы жөніндегі БҰҰ конференциясының (Рио-де-Жанейро,1992 ж.) құжаттарында аталған ұстанымдар мен ұсыныстар. Әлеуметтік-экономикалық міндеттерді шешу және қолайлы қоршаған орта мен табиғи ресурстық потенциалды сақтау мәселесі. Тұрақты дамудың идеялары.

XXI ғасырдың басындағы Қазақстан. Өткеннен жиналған проблемалар ауыртпашылығы және өтпелі кезеңдегі экономиканың ерекшеліктері. Өтіп жатқан процестер сипаты.

Тұрақты дамуға өтудің міндеттері, бағыттары, және жағдайлары. Тұрақты дамуға өту әлеуметтік-экономикалық даму және қолайлы қоршаған орта мен табиғат ресурстарының сақтау потенциалы. Олардың принциптері.

Тұрақты дамудың аймақтық аспектісі. Әр аймақтың шешілетін проблемалары, жергілікті ерекшеліктерді ескеру қажеті. Ауыл шаруашылығының экологиялық таза агротехнологиялар дамыту.

Шешім қабылдау критерийлері мен тұрақты даму көрсеткіштері. Қоршаған орта шығын түспеу түсінігі. Экономикалық, әлеуметтік факторлардың өзара байланысы сақталу жолдары.

Қазақстан және дүниежүзілік қоғамдастықтың тұрақты дамуға өтуі. Тұрақты дамуға өту проблемаларын шешу бойынша: 1) халықаралық қатынасты ұйымдастыру; 2) халықаралық ғылыми бағдарламаға белсене қатысу; 3) экологиялық бағдарланған шетелдік инвестициялардың Қазақстанға келіп түсуіне жағдай жасау.

Қазақстанның тұрақты дамуға өту кезеңдері (этаптары). Қазақстанның тұрақты дамуға өтуінің бастапқы кезеңі (этапы): Экономикалық, әлеуметтік проблемалар. Технологиялық жаңару. Әлеуметтік-экономикалық даму процесінің экологиязациясы.

Емтихан сұрақтары

1. Тұрақты даму – заманның объективті талабы
2. Қазақстан XXI ғасырдың басында

3. Тұрақты дамудың аймақтық аспектілері
4. Шешім қабылдау критерийлері және тұрақты дамудың көрсеткіштері
5. Қазақстан және дүниежүзілік қоғамдастықтың тұрақты дамуға өту жағдайы
6. Қазақстанның тұрақты дамуға өту кезеңдері
7. Жаһандану жағдайындағы жоғары білім берудегі тұрақты дамудың ғылыми негіздері
8. Саяси мәдениет - Қазақстан қоғамының тұрақты дамуының факторы ретінде
9. Қазақстан Республикасының тұрақты даму жағдайындағы экологиялық қауіпсіздігі
10. Жаһандану мен тұрақты даму жағдайындағы жоғары білім берудің проблемалары
11. Ұлттық білім жүйесінің тұрақты даму жағдайындағы педагогикалық мамандарды дайындаудың проблемалары мен перспективалары
12. Білім берудегі мәдениеттің көптүрлілігі - Қазақстан қоғамының тұрақты дамуының факторы ретінде
13. Еуразиялық идеялар - тұрақты дамудың факторы ретінде
14. Экологиялық мәдениеттің гумандық мәні
15. «Даму шегі» теориясынан «тұрақты даму» концепциясына өтудегі экомәдениеттік детерменизм
16. Тұрақты даму тұжырымдамасы - адами құндылықтың негізі
17. В.И. Вернадскийдің биосфера мен ноосфера жайындағы ілімінің философиялық аспектісі
18. Қазақстан Республикасының жағдайындағы табиғат пен қоғам әрекеттесуіндегі тұрақты дамудың іргелі стратегиялық бағыттары
19. Қазақстан Республикасының тұрақты дамуындағы экологиялық проблемалардың рөлі мен орны
20. Орта білім берудегі этнодәстүрлермен экологиялық мәдениетті қалыптастыру - тұрақты дамудың факторы ретінде
21. Дүниежүзілік экологиялық көзқарас
22. Экологиялық мәдениет туралы түсінік
23. Дүниежүзі қауымдастықтығы үшін Рим клубының рөлі мен маңызы
24. Тұрақты даму концепциясының қалыптасу себеп-салдары
25. Қоршаған орта жөніндегі Рио-де-Жанейро (1992ж.) дүниежүзілік конференциясының рөлі мен маңызы
26. «Өмір сапасы» туралы түсінік
27. Адам мен табиғаттың ерте замандағы қарым-қатынасы
28. Адам мен табиғаттың орта ғасырдағы қарым-қатынасы
29. Қазіргі заман және табиғат
30. Ноосфера туралы ілім
31. Тұрақты дамуға өту жағдайларының міндеттері
32. Экологиялық қауіпсіздік мәселесі
33. Тұрақты даму ұғымы шығуының тарихи алғышарттары
34. Тұрақты даму және дүниетану түсінігі
35. Тұрақты даму индикаторлары
36. Тұрақты даму факторлары: экономикалық фактор
37. Табиғатты ұтымды пайдалану, аз қалдықты және қалдықсыз технологиялар
38. Адамзат қоғамының қалыптасуы мен дамуындағы табиғаттың рөлі
39. Әлемдік азық-түлік проблемасы, шешілу жолдары
40. Тұрақты даму стратегиясы және Қазақстанның тұрақты дамуын қамтамасыз ету механизмдері
41. Тұрақты даму феноменінің экономикалық қыры
42. Халық саны - тұрақты дамудың маңызды өлшемі
43. Даму көрсеткіштері ұғымы
44. Табиғи ресурстар және табиғатты қолдану – тұрақты дамудың бір аспектісі
45. Энергетикалық дағдарыс және оны шешу жолдары

46. География ғылымының қалыптасуы және дамуы
47. Тұрақты даму кеңістіктері
48. Сапалы білім – тұрақты даму кепілі
49. Тұрақты дамудың басым бағыттары
50. Биосфера мен ноосфера жайында В.И. Вернадскийдің географиялық аспектісі
51. Тұрақты даму феноменінің экологиялық қыры
52. Қоршаған ортаның тұрақты даму
53. Көлік кешенінің тұрақты даму мүмкіндігі
54. «Табиғат-қоғам» жүйесін ұйымдастыру шеңберінде географиялық зерттеулер
55. Тұрақты даму мүддесінде білім беру ұстанымдары
56. Тұрақты дамудың географиялық алғышарттары
57. Білім беру – жеке тұлғаның тұрақты даму факторы
58. Энергетика – тұрақты даму мүмкіндігі
59. Тұрақты дамуға көшудің басымдықтары
60. Тұрақты даму индикаторлары
61. Тұрақты дамудың негізгі өлшемі - өмір сүру сапасының деңгейі
62. «Тұрақты даму» ұғымының пайда болу тарихы
63. Тұрақты даму факторлары: экологиялық фактор
64. Жердің табиғи ресурстарының сипаттамалары: литосфера, гидросфера және атмосфера ресурстары
65. Экологиялық білім мен экологиялық сауаттылықтың адамзаттық тұрақты дамуын қамтамасыз етудегі рөлі
66. Қазақстан Республикасының тұрақты дамуын қамтамасыз ету: тұрақты даму тұжырымдамасы
67. Табиғи ресурстарды басқару
68. «Адам-табиғат» жүйесінің заңдылықтары
69. Табиғатты қорғау және тұрақты даму қоршаған ортаны қорғаудың принциптері мен әдістері
70. Энергетикалық дағдарыс проблемалары және олардың шешілу жолдары
71. Тұрақты даму феноменінің әлеуметтік қыры
72. Географиялық табиғи орта экономикалық дамудың негізі ретінде
73. Табиғатты қорғау және тұрақты даму
74. Қазақстан ғылымының тұрақты дамуын қамтамасыз ететін іс-шаралар
75. Даму процесін бағалауда көрсеткіштер енгізудің қажеттілігі
76. Табиғатты ұтымды пайдалану мен қоршаған ортаны қорғаудың теориялық негіздерін құру – тұрақты дамуға көшудің міндетті шарттарының бірі
77. Ресурстық дағдарыс, себептері мен салдарлары, шешілу жолдары
78. Әлеуметтік-экологиялық дағдарыс және тұрақты даму
79. Қоршаған ортаны оңтайландыру – табиғатты ұтымды пайдаланудың теориялық негізі
80. Әр деңгейдегі тұрақты даму мүмкіншіліктерін анықтаушы факторлар
81. Табиғи-антропогендік геожүйелердің тұрақтылығы
82. Тұрақты даму саласындағы халықаралық ынтымақтастық
83. В.Шелофордтың толеранттық заңы
84. Тұрақты даму саласындағы ғаламдық бастаулар
85. Қазақстандағы қауіпті аймақтардың жағдайы
86. Тұрақты даму факторлары: әлеуметтік фактор
87. Тұрақты дамудың стратегиясы мен принциптері
88. Тұрақты дамудың ғылыми теориясын жасау жолындағы халықаралық ұйымдардың қызметі
89. Тұрақтылықтың қауіпсіздік бағасы және көрсеткіштері
90. География ғылымында тұрақты дамудың басым бағыттары

Әдебиеттер

Негізгі:

1. Бабуриң С.Н., Мунтян М.А., Урсул А.Д. Глобализация в перспективе устойчивого развития. М., 2011.
2. Глобальные процессы и устойчивое развитие / Отв.ред. А.Д.Урсул. М., 2011.
3. Медоуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя. М., 2007.
4. Степанов С.А. Основные методологические и содержательные аспекты экологического образования для устойчивого развития в высшем учебном заведении. М., 2010.
5. Урсул А.Д., Урсул Т.А., Иванов А.В., Маликов А.Н. Экология, безопасность, устойчивое развитие. М., 2012.
6. Экология және тұрақты даму : Оқулық / ҚР Білім және Ғылым мин-гі бекіткен ; ҚР Жоғары оқу орындарының қауымдастығы. - Алматы: Дәуір, 2011. - 312 б.
7. Бобылев С. Н. Индикаторы устойчивого развития: региональное измерение. Пособие по региональной экологической политике. М.: Акрополь. ЦЭПР, 2007. – 60 с.

Қосымша:

1. Кузнецов О.Л., Большаков Б.Е. Устойчивое развитие: Научные основы проектирования в системе природа-общество-человек: Учебник. - Санкт-Петербург-Москва-Дубна, 2001. - 616 с.
2. Ганчев П. Глобальный кризис: необходимость новых принципов, институтов, ценностей // Век глобализации. 2012. №2.
3. ред. И.И. Мазур, А.Н.Чумаков. М.-СПб. – Нью-Йорк, 2006.
4. Касимов Н.С., Мазуров Ю.Л. Становление и развитие образования в области устойчивого развития за рубежом // Образование для устойчивого развития. М.– Смоленск, 2004.
5. Концепции современного естествознания / Урсул А.Д., Лось В.А. М., 2005.
6. Лось В.А. Урсул А.Д., Урсул Т.А. Глобализация и переход к устойчивому развитию. М., 2008.
7. Марфенин Н.Н. Устойчивое развитие человечества. Учебник. М., 2007.
8. Романович А.Л., Урсул А.Д. Устойчивое будущее (глобализация, безопасность, ноосферогенез). М., 2006.
9. Урсул А.Д. Устойчивое развитие: концептуальная модель // Национальные интересы. 2005. №1.

ДҮНИЕЖҮЗІ ЕЛДЕРІНІҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНІҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Қазіргі әлемдік экономиканың дамуының негізгі тенденциялары. Қазіргі әлемдік экономика ұғымы және эволюция. Қазіргі әлемдік экономика жүйесінің құрылымы. Әлемдік экономиканың дамуына әсер ететін факторлардың сипаттамасы.

Халықаралық еңбек бөлінісі. Әлемдік экономиканың ресурстары. Халықаралық еңбек бөлінісі. Әлемдік экономикадағы бәсекелестік және терминдерді анықтау.

Әлемдік экономиканың жаһандануы. Жаһандану әлемдік экономиканың дамуының объективті тенденциясы тұрғысынан. Әлемдік экономикадағы жаһандану үрдісінің негізгі бағыттары мен механизмі.

Жаһанданудың мәселелері мен қарама-қайшылықтары. Жаһанданудың негізгі тенденциялары. Әлемдік-экономикалық байланыс саласындағы жаһандану. Жаһанданудың мәселелері мен қарама-қайшылықтары

Қазіргі өнеркәсіптің салалық құрылымы. Өнеркәсіп- материалдық өндірістің жетекші саласы. XX-XXI ғасырлар тоғысында өнеркәсіптегі құрылымдық өзгерістер. Энергетикалық отын кешені (ЭОК), оның құрылымы және даму тенденциялары. Металлургиялық кешен. Машина жасау: постиндустриалды дәуірде даму ерекшеліктері. Агроөнеркәсіп кешені және оның даму тенденциялары.

Халықаралық нарықтық экономиканың аумақтық орналасуы. Халықаралық нарықтық экономиканың аймақтар бойынша аумақтық орналасуы ерекшелігі, аймақтар ара, мемлекеттер ара экономикалық алшақтықтардың көрсеткіштері.

Әлемдік нарық және экономикалық қатынастар. Әлемдік нарық. Халықаралық экономикалық қатынастар. Жұмысшы күшінің миграциясы, валюталық айналым, қызмет көрсету нарығы және басқалар.

Халықаралық сауда. Сыртқы сауда саясаты. Халықаралық сауданың негізгі ұғымдары. Экспорт және импорт ұғымы. Импорт және импорттың түрлері.

Бәсекелестік және оның өлшемдері. Бәсекелестік анықтамасы, тарихы, қазіргі кездегі қолданысы және оның басты өлшемдері.

Әлемдік экономикадағы елдердің бәсекеге қабілеттілігі. Елдің бәсекеге қабілеттілігінің деңгейін анықтау. Әлемдік экономикадағы мемлекеттердің негізгі типтері.

Қазақстанның нарықтық экономикадағы бәсекелестігі. Қазақстанның нарықтық экономикадағы бәсекелестігі, үкіметтің қабылдаған шаралары мен жоспарлары, бағдарламалары. Мүмкіндіктері мен мәселелері, болашағы.

Өнеркәсіптік дамыған елдердің қазіргі жағдайы мен бәсекелестігі. XXI ғасырдың басына қарай нарықтық экономикасы дамыған елдердің тобы. Жекелеген елдердің экономикалық даму мен бәсекеге қабілеттілік деңгейінің негізгі көрсеткіштері.

Дамушы елдердің қазіргі жағдайы мен экономиканың бәсекеге қабілеттілігі. XX және XXI ғасырлар тоғысында дамушы елдердің мәселелері мен айырмашылықтары. Тікелей шетелдік инвестициялардың динамикасы. Дамушы елдердегі демографиялық жарылыс.

Өтпелі экономикасы бар елдердің экономикалық түрленуі. Нарықтық реформалар - елдің экономикалық өсу жолына шығуы. Шығыс Еуропа елдерінің экономикалық дамуы.

Дүниежүзінің жаңа даму беталысы және бәсекелестік мәселелері. Дүниежүзінің қазіргі саяси және экономикалық-әлеуметтік даму мәселелеріне орай, қалыптасқан жаңа даму беталысы және бәсекелестік мәселелері.

Емтихан сұрақтары

1. Бүгінгі таңдағы әлемдік шаруашылық, оның мәні мен дамуы
2. Қазіргі кездегі әлемдік шаруашылық жүйесінің негізгі құрамдас бөліктері. Әлемдік шаруашылықтың дамуына әсер ететін факторлардың мінездемесі
3. «Бәсекеге қабілеттілік» ұғымы және ғаламдық бәсекеге қабілеттілік рейтингі
4. Халықаралық еңбек бөлінісі
5. Әлемдік шаруашылықтағы бәсекеге қабілеттілік және терминдердің анықтамасы
6. Жаһандану - дүниежүзілік шаруашылықты дамытудың объективті үрдісі ретінде
7. Әлемдік шаруашылық байланыстары саласындағы жаһандану мен оның негізгі бағыттары
8. Жаһанданудың негізгі үрдісі
9. Әлемдік шаруашылық байланыстар саласындағы жаһандану
10. Жаһанданудың басты проблемалары мен қарама-қайшылықтары
11. Өнеркәсіп-материалдық өндірістің басты саласы
12. XX–XXI ғғ. Аралығындағы өнеркәсіптегі құрылымдық өзгерістер
13. Отын-энергетикалық кешені, оның құрылымы мен даму үрдісі
14. Metallургиялық кешен

15. Машина жасау өнеркәсібі: постиндустриалды кезеңде даму ерекшеліктері
16. Агроөнеркәсіптік кешен және оның даму үрдісі
17. Халықаралық нарық. «Халықаралық нарық» термині
18. Экспорт және импорт тауарлары. Импорт және импорт түрлері. Сыртқы сауда саясаты
19. Халықаралық сауданың негізгі түсінігі
20. ДСҰ-ның заңдық негіздері. ДСҰ-ның негізгі мақсаты. ДСҰ-ның жоғарғы мүшесі
21. Қазақстанның ДСҰ құрамына кіруі: өзекті мәселелері, зардаптары және даму келешегі
22. Трансұлттық корпорациялардың әлемдік экономикадағы орны. Өндірісті ұлттандырудың негізгі мәні, түрлері мен ерекшеліктері
23. Трансұлттық корпорациялардың әлем елдерінің экономикасына әсері. Қазақстандағы трансұлттық корпорациялар
24. Елдің бәсекеге қабілеттілік деңгейін анықтау
25. Әлемдік экономикадағы елдердің негізгі типтері
26. ХХІ ғ. басында нарықтық экономикасы дамыған елдер тобы
27. Жеке елдердің экономикалық даму деңгейінің негізгі көрсеткіштері мен бәсекеге қабілеттілігі
28. Жаңа индустриалды елдердің қалыптасуы. Жаңа индустриалды елдер экономикасының даму қарқыны мен бәсекеге қабілеттілігі
29. ХХ и ХХІ ғғ. Аралығындағы дамушы елдердің ерекшеліктері мен басты проблемалары
30. Тікелей шетел инвестицияларының динамикасы
31. Дамушы елдердегі демографиялық жарылыс
32. Нарықтық реформалар – елдің экономикалық өсу траекториясына шығуы
33. Шығыс Еуропа елдерінің экономикалық дамуы
34. Ресей экономикасының жаңғыруы
35. Ресейдің сыртқы саудасы: өзекті мәселелері мен даму келешегі
36. Ресей мен ТМД – экономиканың жаңғыруы

Әдебиеттер

Негізгі:

1. Назарбаев Н.А. Стратегия радикального обновления глобального сообщества и партнерство цивилизаций. -Астана: АРКО, 2009. -264 с., библиогр.
2. Сабден О. Конкурентоспособная экономика и инновации: Монография. - Алматы: Эксклюзив, 2009. -152с.
3. Спицын А.Т. Инновационная модернизация экономики в стратегии развития Россия-2020". -М.: Экономика, 2008. - 45с.
4. Садықов А.С. Модернизация экономики Казахстана: теория, тенденции и механизмы. – Шымкент: Ютап, 2007. –300 с.
5. Баймуратов У.Б. Национальная экономическая система. – Алматы: Ғылым, 2000. – 536 с.
6. Садықов А.С. Модернизация экономики Казахстана: теория, тенденции и механизмы. – Шымкент: Ютап, 2007. –300 с.

Қосымша:

1. Габдуллина А.С. Инновационная деятельность в регионах Казахстана // Саясат-Policy. -2010. - №8.-С.33-38.

2. Спицын А.Т. Интеграция на пространстве СНГ как стратегическая перспектива инновационной модернизации экономики: опыт теоретического анализа. – М.: Экономика, 2009. – 295с.
3. Портер М. Конкурентная стратегия. – М.: Альпина Бизнес Букс. 2005.
4. Философова Т.Г. Быков В.А. Конкуренция, инновации, конкурентоспособность. – М.: ЮНИТИ. 2008.
5. Хрестоматия по курсу «Конкуренция и конкурентоспособность международных компаний». Составитель Философова Т.Г., Фрадков П.М. 2009.
6. Сборник кейсов по курсу «Конкуренция и конкурентоспособность международных компаний» Раздел 1. Разработчик Философова Т.Г. 2009.
7. Философова Т.Г. На пути в мировое хозяйство: инновации, инвестиции, конкурентоспособность. – М.: Научная книга. 2007.
8. Емельянов С.В. США: международная конкурентоспособность национальной промышленности. 90-е годы XX века – М.: Международные отношения. 2001.
9. Конкурентоспособность и модернизация экономики (комплект из 2 книг). Материалы 5-й научной конференции. – М.: Изд. дом ГУ-ВШЭ. 2004.
10. Куликов Г. Японский менеджмент и теория международной конкурентоспособности – М.: Экономика. 2001.

Нормативтік:

1. Стратегия индустриально-инновационного развития Республики Казахстан на 2003-2015 годы // Собрание актов Президента РК и правительства РК. -2008.-№33.-С.123-200.
2. Послание Президента РК — Лидера Нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан - 2050»: новый политический курс состоявшегося государства» // Мысль. – 2013.– № 1. – С. 2-23.
3. Индекс глобальной конкурентоспособности — справочная информация и данные на русском языке.

Интернет көздері:

1. <http://www.globalistika.ru/Globalistika/>
2. www.minfin.kz
3. www.minplan.kz
4. [www. Un.org/ru](http://www.Un.org/ru)
5. [www/empitry.com](http://www.empitry.com)
6. [www. Postindustrial.net](http://www.Postindustrial.net)
7. <http://vk.com/globalization>

ҒЫЛЫМИ ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРУ

Жобаларды басқарудың теориялық және әдіснамалық негіздері. *«Жобаларды басқару» пәніне кіріспе.* Жоба – нәтижелердің сапасына қойылатын талаптарға сәйкес белгілі бір ресурстар мен қаржы шеңберінде орындалатын, уақытпен шектелген жеке жүйені мақсатты түрде өзгерту үдерісі. Жобаның ерекшеліктері. Жобаның тіршілік циклы. Жобаларды басқару жүйесі туралы түсінік. *Жобаларды басқару әдістемесі.* Жоба үдерістері. Жобаларды басқару әдістемесінің қалыптасу тарихы. PERT (Project Evaluation and Review Technique) жобасы және оның әдістемесі. жобаларды басқарудың стандарттары. Жобаның негізгі элементтері. *Жоба түрлерін жіктеу.* Жобалардың деңгейі; ауқымы; күрделілігі; жүзеге асырылу мерзімі; сапасын қамтамасыз ету талабы; ресурстарды жұмылдыру; қатысушылар сипаты; жоба мақсатының сипаты бойынша

жіктелуі, олардың ерекшеліктері. *Қазақстанда жобалық басқаруды дамыту проблемалары.* Қазақстанда жобалық басқарудың дамуының алғышарттары мен қысқаша тарихы. Қазақстанда жоба менеджментін енгізу міндеттері. «Қазақстан Республикасында 2010-2020 жж жобалық менеджменттік дамыту концепциясының» негізгі қағидалары.

Жобаларды әзірлеу технологиясы. *Жоба концепциясын (тұжырымдамасын) негіздеу.* Жобаны жүзеге асырудың ірі кезеңдері: жоба концепциясын жасау, жоспарлау (негіздеу), жүзеге асыру және аяқтау. Жоба концепциясын негіздеудің реті: Инновациялық идеяны қалыптастыру және жоба мақсатын қою; Жоба идеясының өзектілігін зерттеу және негіздеу; Жобаны құрылымдау; Тәуекелділік пен белгісіздікті талдау; Жобаны іске асырудың варианттарын қарастыру. *Жобаларды жоспарлау.* Жоба жоспары – жобаның бүкіл тіршілік циклында қаралып, жаңғыртылатын маңызды құжат. Жоспардың негізгі категориялары. Жобаны жоспарлаудың негізгі үдерістері. Коммуникациялар жүйесін жоспарлау. *Жобаларды құрылымдау.* Жобаны құрылымдау оны иерархиялық жүйе тармақтары мен құрамбөліктерге бөлу ретінде. Жұмыстарды бөлу құрылымы және жұмыс пакеті туралы ұғым. Жобаны құрылымдаудағы әрекеттер.

Жобаларды басқарудың практикалық негіздері. *Жоба мақсаты мен стратегиясы, қоршаған ортасын басқару.* Жобаның миссиясы. Жоба стратегиясын дайындау және оның процедуралары. Стратегияны таңдаудың негізгі деңгейлері. Жобаның қоршаған ортасы. *Тәуекелдерді басқару.* Тәуекелдерді басқару процедуралары. Тәуекелдерді анықтау, сапалық және сандық бағалау, оларға қатысты әрекет етуді жоспарлау, бақылау және мониторинг жасау. *Жобаларда адам ресурстарын басқару.* Жобаның адам ресурстарын басқару принциптері. Адам ресурстарын басқару әрекеттері. Адам ресурстарын басқару теориясы және оның негізгі ұстанымдары: экономикалық, ұйымдастырушылық және ізгілік. *Жоғары оқу орындарында жобаларды орындауды ұйымдастыру.* Жоғары оқу орындарында орындалатын ғылыми қызмет түрлері. ЖОО-да жобаларды іске асыру өзіндік ерекшеліктері, принциптері, міндеттері. Ғылыми жобалардың нәтижелілігіне бағалау. *Жобаларды басқаруды жетілдіру.* Жобаларды басқаруда қолайлы және қолайсыз макроэкономикалық жағдайларды ескеру. Жобалық басқаруға көшудің аса маңызды міндеттері. Жобаларды басқарудың варианттары. *Жоба нәтижелерін қорытындылау.* Жоба нәтижелерін қорытындылау кезеңі. Жоба бойынша есеп берудің түрлері. Есептің құрылымдық бөліктері. Есепке қойылатын техникалық талаптар. Жоба нәтижелерін презентациялау. *Инновациялар және жобаларды басқару.* Инновациялық даму техно-элеуметтік үдерістердің құбылысы ретінде. Инновациялық жүйенің мемлекеттік деңгейдегі негізгі элементтері. Мемлекеттік деңгейде инновациялардың дамуының негізгі кезеңдері. Мемлекеттік инновациялық саясаттың ерекшеліктері және жобаларды басқару. *Жобалар орындауда ақпараттық технологияларды пайдалану.* Гант диаграммасы және оны құрастыру әдістемесі. Жобалар орындауда геоақпараттануды және географиялық ақпараттық жүйелерді (ГАЗ) пайдалану.

Емтихан сұрақтары

1. Жобаларды басқару және оның негізгі түсініктеріне талдау
2. Жобаларды басқарудың қазіргі заманғы маңызы
3. Әлемдегі жобаларды басқару тарихының басты кезеңдері
4. Жобаларды топтастыру; моно-, мульти-, мегажобалар
5. Жобаларды басқаруды жетілдіру әдістері
6. Жобаны құрылымдау өзіндік басқару құралы ретінде
7. Жоғары оқу орындарында жобаларды іске асыру ерекшеліктері
8. Ғылыми жобалардың нәтижелілігіне баға беру критерийлері
9. Жобаларды қаржыландыру ерекшеліктері
10. Қазақстандағы жобалардың негізгі түрлері, ерекшеліктері мен айырмашылықтары
11. Инновациялар мен жобаларды басқарудың байланыстары

12. Жобалардағы портфельдік басқару
13. Жоба нәтижесін сипаттайтын эффект түрлері
14. Жоба стратегиясын анықтау негізгі аспектілері
15. Тәуекелдерді сандық бағалау процедурасы
16. Жобаны жүзеге асырудың балама варианттары
17. Жобаның адам ресурстарын тиімді басқарудың қағидалары
18. Гант диаграммасы
19. Тәуекелдерге қатысты әрекет етуді жоспарлау
20. Қазақстандағы білім беру саласындағы жобаларға түсініктеме беру
21. Жоба және оның ерекшеліктері
22. Жобаның тіршілік (өмір) циклын кезеңдерге және фазаларға жіктеу
23. Жобаларды басқару жүйесінің функциялары мен құрамдас бөліктері
24. Жоба үдерістері
25. Жобаларды басқару әдістемесінің тарихы
26. Мегажобалар және олардың ерекшеліктері
27. Жобаның инновациялық идеясын қалыптастыру және өзектілігін негіздеу
28. Жоба жоспары және оның негізгі категориялары
29. Жобаларды жоспарлаудың негізгі процестері
30. Жобалардың коммуникациялар жүйесін жоспарлау
31. Жобалар орындауда ақпараттық технологияларды пайдаланудың әдістемесі
32. Жобалар орындауда қоршаған ортаны басқару
33. Қазақстандағы инновациялық ірі бағдарламалық жобалар
34. Жобаларды басқарудың варианттары
35. Ғылыми мекемелерде жобаларды басқару жүйесінің ерекшеліктеріне сипаттама беру
36. Геоақпараттық картографияның мүмкіншіліктерін географиялық жобаларда пайдаланудың мүмкіндіктері
37. Қазақстанда жоба менеджментін дамытудың негізгі аспектілеріне талдау жасау
38. Жобаларды басқару әдістемесін сипаттаңдар
39. Жоба орындауда тәуекелдерге сапалық баға беру
40. Жоба түрлерін жіктеуді сызба түрінде бейнелеп, түсініктеме беру
41. Қазақстанда жобалық басқаруды дамыту алғышарттары
42. Жобаларда адам ресурстарын басқарудың экономикалық ұстанымы
43. Жоба мақсаты мен стратегиясын басқаруды нақты мысалдар түрінде түсіндіру
44. Жобаларды жоспарлау кезеңдерін сызба түрінде бейнелеп, түсініктеме беру
45. Жоба концепциясын жасау әдістемесін сипаттау
46. Зерттеу саласы бойынша жобалардың ерекшеліктерін айқындап, нақты мысалдар келтіру
47. Қазіргі заманғы жобалардың құрылымына талдау жасаңдар
48. Қазақстанда жобалық басқаруды дамыту проблемаларына талдау жасау
49. Жобаларды басқару жүйесін Қазақстанның білім саласына енгізу жолдарын атап, маңызын көрсетіңдер
50. Жобаларда адам ресурстарын басқарудың ұйымдастырушылық ұстанымы
51. Жобаны құрылымдау барысындағы қадамдар
52. Жобаларды құрылымдаудағы қателіктер және олардың алдын алу
53. Жоба стратегиясын дайындау процедуралары
54. Жобаларды басқарудың негізгі аспектілері
55. Қазақстанда жоба менеджментін енгізу міндеттері
56. Жоғары оқу орындарында орындалатын ғылыми қызмет түрлері
57. ЖОО-да жобаларды іске асырудың өзіндік ерекшеліктері
58. ЖОО-да орындалған жобалардың тиімділігін сараптама жасау
59. Жобаларда тәуекелдерді басқару процедуралары
60. Жобаларды басқарудың бағдарламалық әдісі

61. Жобаның ресурстар тармағының құрылымын сызба түрінде көрсетіп, талдау
62. Қазіргі заманғы өзекті жобалардың біріне тәуекелдерді басқару тұрғысында талдау жасау
63. Жобалық басқаруға көшудің маңызды міндеттері
64. Жобаның қаржылық ресурсын жіктелік кесте түрінде көрсетіп, негіздеу
65. Тәуекелдерді бақылау және мониторинг жасау
66. Қазақстан Республикасындағы таңдап алынған мекеменің қызметін жобаларды басқару тұрғысында үлгілеу
67. Таңдау бойынша алынған жоба міндеттерінің иерархиялық құрылымын сызба түрінде көрсетіп, талдау
68. Жобаларда адам ресурстарын басқару әрекеттерін сипаттау
69. Жобаларды қаржылық тұрғыдан негіздеу әдістемесін сипаттап, нақты мысалдар келтіру
70. Таңдау бойынша алынған тақырыпта жоба концепциясын негіздеудің әдістемесін сипаттау
71. Таңдау бойынша алынған Қазақстандық жобалардың бірінің өзектілігіне және тиімділігіне баға беру
72. Өз жобаң бойынша ақпараттық технологияларды пайдалану мүмкіншіліктерін сипаттау
73. ЖОО-дағы ғылыми жобаларды жіктелік кесте түрінде құрастырып, түсінік беру
74. Таңдау бойынша алынған Қазақстандық жобалардың бірінің ғылым саласы мен ел дамуына ықпалын бағалау
75. Жоба командасының құрылымдық сызбасын жасап, түсініктеме беру
76. Жобаның деректер базасын қалыптастыру әдістемесі
77. Жобалардың тіршілік циклын көрсететін сызба құрастырып, онда ресурстар мен құнның жұмсалуды сипаттау
78. Жобаларда жұмыс түрлері мен кезеңдерін жоспарлау графиктерін құрастыру әдістемесін сипаттаңдар
79. Ғылыми жоба әзірлеудің концепциясын үлгі-сызба түрінде көрсету
80. Тәуекелдерді анықтау процедурасын сызба түрінде көрсетіп, талдау
81. Географиялық білім негізінде ұсынуға болатын жобаның (әлеуметтік, экономикалық, экологиялық) өзектілігі мен күтілетін нәтижелерін негіздеу
82. Жобалар орындауда қоршаған ортаны басқаруды сипаттау
83. Таңдап алынған жоба бойынша адам ресурстарын басқару үлгісін жасау
84. Жобаларды басқару жүйесін Қазақстанның білім саласына енгізу жолдарын сипаттау
85. Жоба құрылымының тармағын талдау (таңдау бойынша)
86. «Жобаларды басқару» пәні бойынша негізгі ұғымдарды сипаттау
87. Жобалардың жіктелік кестесін құрастырып, түсінік беру
88. Жоба және оның қоршаған ортасын сызба түрінде бейнелеп, түсінік беру
89. Жобаның жауапкершілік матрицасын құрастырып, талдау
90. Таңдау бойынша жобаның «мақсаттар тармағын» құрастыру

Әдебиеттер

Негізгі:

1. Әлжанова Н.Ш. Жобаларды талдау: оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2012.-163 б.
2. Герасимов В.В. Управление проектами. Курс лекций. Учеб. пособие - Новосибирск: НГАСУ, 2006. - 105 с.
3. Локк Д. Основы управления проектами. Перевод с англ. – М.: НИРО, 2014. – 253 с.

Қосымша:

1. Мұқтарова Қ.С.Мылтықбаева А.Т. Инвестициялық жобаларды басқарудың теориясы мен әдістемесі:оқу құралы: –Алматы: Қазақ университеті, 2012. – 93 б.
2. Концепция развития проектного менеджмента в Республике Казахстан на 2010 – 2020 годы. – Астана, 2010
3. Н.М. Светлов, Г.Н. Светлова. Информационные технологии управления проектами: Учебное пособие. М.: ФГОУ ВПО РГАУ–МСХА им. К.А. Тимирязева, 2007. — 144 с.

Интернет көздері

1 <http://www.educontrol.kz/>

2 <http://www.pmtoday.ru/>

3 <http://pmt.kz/>

4 <http://nauka.kz/>

Елтану және туризм кафедрасының меңгерушісі

Абдиманапов Б.Ш.